

Het gaat om het geheel van het landschap

Wandeling met donateur

Ooit vierde ze de jaarwisseling boven op een duintop. De namen van J. P. Thijssen en Jan Strijbos vallen enkele keren, alsook die van de baardmannetjes Hans Dorrestijn en Nico de Haan wanneer we in uitspanning 'De Oase' aan de rand van de Amsterdamse Waterleidingduinen een 'duinpannenkoek' wegprikken. Een wandeling en gesprek met een Duinbehoud-donateur 'van het eerste uur' Loeke Groenendal en haar fascinatie voor de duinen en de verdwenen griel.

Totale beleving

W e wandelen met Loeke Groenendal door de Amsterdamse Waterleidingduinen met de verrekijker in de aanslag. Ook al miezert het deze dag, er is altijd wel wat te zien of te beleven in het duin. Geboren in 1940 in Haarlem-Zuid leerde ze na de oorlog het duin kennen. Het *Sperrgebiet* was pas ontstaan van achtergebleven explosieven en vrijgegeven voor bezoekers. In die naoorlogse jaren trok Loeke met haar vader menig weekend naar de Haarlemse duingebieden. Dit samen struinen bleven ze jarenlang doen, totdat haar vader op hoge leeftijd raakte. Hij leerde haar vogels, bomen en planten kennen, en

te genieten van fladderende vlinders en samen bramen zoeken. Zo ontstond bij haar de liefde voor het duin in al haar facetten. "We hadden in Haarlem het duin als het ware onder handbereik. En al doende, door lange wandelingen door het duin te maken, leer je vanzelf van alles over de flora en fauna. Mij gaat het niet alleen om de vogels of planten, maar om de totale beleving van het duin, het uitzicht, de wijsheid en die altijd weer andere luchten".

Vaak naar de duinen

Na de middelbare school gaat Loeke aan de slag bij grammofoonplatenmaatschappij Bovema in Heemstede, gevolgd door een baan bij een uitgeverij en Haarlemse kousenfabrieken HIN. In haar vrije tijd struint ze zoveel het maar kan door het duin. Maar je bent jong en dan wil je wel eens echt 'uitvliegen'. In 1966 verblijft ze een tijdlang in een kibboets in Israël. Terug in Nederland strijkt ze neer in Amsterdam en gaat werken - 30 jaar lang - als coördinator opname van de kinderkliniek van het VU-ziekenhuis. Niet alleen zwerft ze in die jaren graag veelvuldig door de Amsterdamse Waterleidingduinen, ook Texel en de Kennemerduinen bezoekt ze graag. Tot haar spijt is het nu een stuk lastiger geworden om met het openbaar vervoer bepaalde duiningangen te bereiken. Ze komt nu minder vaak in de duinen. En ja, ze mist dat regelmatige bezoek aan het duingebied.

Liefde voor DUIN in de genen

"Sinds 2000 ben ik donateur van Stichting Duinbehoud. Ik heb het donateurschap overgenomen van mijn vader, nadat hij op 92-jarige leeftijd overleed. Het verbaast me niets dat hij een van de eerste donateurs van Duinbehoud is geweest. Ja, het blad is altijd weer heerlijk om te lezen!". De liefde en belangstelling voor de duinen zit blijkbaar in de familiegenen. Loeke Groenendal legt uit: "Mijn oom Herman van Zurk heb ik eigenlijk altijd als semiprofessioneel ornitholoog gezien. Hij woonde in Nice, maar als hij in Nederland was, dan trokken we de duinen in. In zijn jeugd

Griel, Haasveld, mei 1923. Foto: G. Traenberg

De verdwenen griel

De griel, vroeger ook wel doornsluiper genoemd, verdween in de jaren vijftig als broedvogel uit Nederland. In de decennia daarna verschenen onregelmatig nog exemplaren van deze mythische vogel op doortrek in voor- en naseizoen, soms zelfs vertoonden zij dan even territoriaal gedrag. Maar de bladzijde van in Nederland broedende grielen lijkt voorgoed te zijn omgeslagen.

De griel is ongeveer 40 á 45 centimeter groot en komt voor op schaars begroeide zand- en grindvlakten en zijn gedrag en roep doen denken aan de wulp. Hij eet slakken, wormen, insecten, muizen en hagedissen. De griel heeft een zandkleurig gelig grijs verendek. Op de vleugel is een witte streep te zien en de forse priemsnavel is strogeel met een zwarte punt. De twee zandkleurige eieren met verspreide donkerbruine vlekken zijn perfect gecamoufleerd voor de ondergrond waar ze worden gelegd en uitgebroed: een kuiltje in zanderige duingrond.

In de negentiende eeuw was de griel al een lokale en zeer zeldzame soort die hoofdzakelijk in de duinen tussen Wassenaar en Schoorl voorkwam. De allereerste Nederlandse foto van een griel maakte de Amsterdamse vogelfotograaf Paul Louis Steenhuizen bij Aerdenhout in 1902. In 1927 was de griel al uit de Wassenaarse duinen verdwenen en er kwamen nog hoogstens twintig broedparen voor in de duinen tussen Noordwijk en Zandvoort. Vooral Adolphe Burdet, Jan Strijbos en Gé Traenberg wisten met eindeloos geduld de zeldzame vogel op het glasnegatief van de platencamera vast te leggen. Na de Tweede Wereldoorlog verdween de griel in 1957 ook uit de Amsterdamse Waterleidingduinen, en daarmee uit Nederland. Het verzamelen van eieren (destijds een hobby van velen; jachtopzieners verkochten ze aan wie maar betaalde) heeft dit proces waarschijnlijk bespoedigd. Het geleidelijk veranderende duinlandschap deed de rest. Het duin groeide steeds verder dicht met grassen en struweel. Ook het duinbezoek nam in de jaren 60 en 70 toe en de vos deed zijn intrede. De griel keerde niet meer in de duinen terug.

was hij lid van een jongerengroep die zich bezighield met het bestuderen en fotograferen van vogels. Jan Strijbos was hierin een belangrijke initiator. In zijn latere leven heeft hij Jan Strijbos weer ontmoet en zijn ze gaan corresponderen. Hun heimwee naar de griel

was hierin een belangrijk onderdeel." Loeke legt uit dat deze oom haar interesse voor vogels extra heeft gewekt. En de liefde voor de duinen natuurlijk. Intussen is de pannenkoek op en is de zon gaan schijnen, tijd om de duinen in te gaan en te gaan genieten! •